

Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Ronse, Kleine Markt, heraanleg centrum fase 2

Provincie: Oost-Vlaanderen

Gemeente: Ronse

Deelgemeente:

Adres: Kleine Markt, Kaatsspelplein, C. de Rorestraat

Kadaster: Afdeling: 3

Sectie: E

Perce(e)l(en) : 945D en openbaar domein

1. Inleiding

Het doel van de Bijzondere Voorwaarden is, via de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem, voorwaarden op te leggen waaraan een archeologisch (voor)onderzoek moet voldoen. Onderstaande bijzondere voorwaarden kunnen door de bouwheer gebruikt worden als basis voor het opmaken van een bestek of offerte-aanvraag of vraag naar prijsvoorstellen bij een uitvoerder die voldoet aan de gestelde vereisten, **maar kan een bestek, offerte-aanvraag of vraag naar prijsvoorstel niet vervangen.**

Als zodanig wordt aangeraden bij het opstellen van een bestek de bijzondere voorwaarden in zijn geheel als bijlage toe te voegen.

Een uitvoerder die voldoet aan de gestelde vereisten, moet op basis van de verder aangehaalde gegevens de prospectie met ingreep in de bodem naar behoren kunnen uitvoeren.

Daarnaast heeft dit document als doel de kwaliteit van de prospectie met ingreep in de bodem te waarborgen. Het wordt in zijn actuele vorm als bijzondere voorwaarden gehecht aan de vergunning die de uitvoerende archeoloog bij aanvang van de prospectie met ingreep in de bodem in zijn bezit dient te hebben. In deze zin zijn alle bepalingen bindend.

Indien de uitvoering afwijkt van de bijzondere voorwaarden kan dit tot gevolg hebben dat er niet is voldaan aan de voorwaarden uit de stedenbouwkundige vergunning of verkavelingsvergunning.

2. Sectorale juridische bepalingen

Het agentschap Onroerend Erfgoed

De wetgeving met betrekking tot archeologie omvat:

- Decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij de decreten van 18 mei 1999, 28 februari 2003, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 18 november 2011, hierna genoemd het archeologiedecreet.
- Besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij

besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003, 23 juni 2006, 9 mei 2008, 4 december 2009, 1 april 2011, 10 juni 2011 en 22 juni 2012 hierna genoemd het archeologiebesluit.

- Ministerieel besluit van 13 september 2011 tot bepaling van de minimumnormen voor de registratie en documentatie bij archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem en de wijze van rapportering tot uitvoering van artikel 14, §3, van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, hierna genoemd de minimumnormen.

Conform art. 4 § 2 van het archeologiedecreet zijn de eigenaar en de gebruiker verantwoordelijk voor de archeologische monumenten die zich op hun gronden bevinden. Ze dienen de archeologische monumenten te bewaren en te behoeden voor beschadiging. Indien dit niet 'in situ' kan, moet dit 'ex situ' gebeuren, via een opgraving.

Om een archeologische opgraving te kunnen uitvoeren moet een opgravingsvergunning bij de centrale dienst van het agentschap Onroerend Erfgoed aangevraagd worden:

agentschap Onroerend Erfgoed - afdeling Beheer – Phoenixgebouw, Koning Albert II-laan 19 bus 5, 1210 Brussel

– tel 02 553 16 26 / 02 553 16 39

– mail: steven.mortier@rwo.vlaanderen.be
werner.wouters@rwo.vlaanderen.be

De vergunning wordt verleend op persoonlijke naam van de leidinggevende archeoloog (vergunninghouder) en geldt voor een welbepaalde site en voor een welbepaalde termijn.

3. Bijzondere voorwaarden

(Zie de minimumnormen hoofdstuk 1. Algemene Bepalingen, artikels 2, 3 en 4)

Conform art. 14 § 2 van het archeologiebesluit hebben de bijzondere voorwaarden bepaald in de prospectievergunning voorrang op de algemene voorwaarden bepaald in art. 14 § 1. Daar waar de in deze vergunning bepaalde voorwaarden afwijken van de minimumnormen, hebben de **bijzondere voorwaarden voorrang**.

Wanneer de bijzondere voorwaarden bijkomende verplichtingen opleggen ten opzichte van de minimumnormen, vervangen deze de minimumnormen niet maar vormen ze **bijkomende vereisten**.

Indien de vergunninghouder door omstandigheden genoodzaakt is om af te wijken van de onderstaande methoden of andere beslissingen moet nemen die van wezenlijk belang kunnen zijn voor het verdere onderzoek, dient dit vooraf voorgelegd te worden aan de opdrachtgever en aan het agentschap Onroerend Erfgoed of aan de aan de (inter)gemeentelijke dienst waaraan de bevoegdheid voor archeologie is toegewezen. Beslissingen hierover worden schriftelijk bevestigd door het agentschap Onroerend Erfgoed via brief of in een goedgekeurd werkverslag en verantwoord in het rapport.

De vergunninghouder formuleert zelf een onderbouwd voorstel inzake termijn terreinwerk en termijn rapportage, uitgedrukt in werkdagen.

Deze termijn omschrijft het aantal werkelijk te presteren dagen, met uitsluiting van de wettelijke feestdagen en de vakantiedagen waarop de personeelsleden recht hebben.

3.1. **Contactgegevens agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen.**

Contactpersoon:	Nancy Lemay
Contactgegevens:	Nancy.lemay@rwo.vlaanderen.be
Referentie:	4.002/45041/99.104
Datum:	17/03/2015

4. Randvoorwaarden

(Zie minimumnormen hoofdstuk 2. Minimumnormen voor het uitvoeren van archeologisch onderzoek. Afdeling 1. Archeologische opgraving, artikels 5, 6, 7 en 8 §1)

De prospectie met ingreep in de bodem moet worden uitgevoerd in goede terreinomstandigheden. Dit betekent o.m. dat:

- de weersomstandigheden dermate zijn dat ze een goede waarneming toelaten. De vergunninghouder voorziet een scenario voor het geval de prospectie moet worden uitgesteld omwille van slechte weersomstandigheden.
Hierbij zijn maatregelen ter bescherming van kwetsbare contexten inbegrepen.
- de vergunninghouder doet een voorstel de veldstrategie aan te passen indien de terreinomstandigheden dit vereisen.
- bij een langdurige opschorting (>1 week) door de vergunninghoudende archeoloog maatregelen voorgesteld worden om de degradatie van alle aanwezige sporen tegen te gaan.
- de onderzoek zone visueel en/of fysiek is afgescheiden van andere zones waar werken uitgevoerd worden.
- de vergunninghouder een duidelijk zicht heeft op eventueel aanwezige leidingen.
- de werf is ingericht conform de vigerende wetgevingen inzake arbeid, bodemverzet en veiligheid.

- er duidelijke afspraken zijn tussen de vergunninghouder en zijn/haar opdrachtgever over:
 - wie de kraan levert;
 - wie de bemaling voorziet in geval van wateroverlast;
 - het terug dichten van de sleuven en herstel terrein;
 - communicatie met de pers.

De vergunninghouder bekommt een georefereneerd grondplan van de bestaande toestand op een ontwerpplan (X-Y-Z, in Lambert 72) van het terrein, zowel digitaal als analoog.

De vergunninghouder meldt de aanvang van de prospectie tijdig aan de opdrachtgever, het College van Burgemeester en Schepenen, aan het agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen en tevens aan de (inter)gemeentelijke dienst.

Deze vergunning dient in origineel exemplaar aanwezig te zijn op het terrein tijdens de uitvoering van het onderzoek.

5. Beschrijving van het project en onderzoeksvragen

Op het terrein is de herinrichting en de heraanleg van straten en pleinen en de aanleg van een gescheiden rioleringsstelsel gepland.

Het projectgebied is ca. 9000 m² groot en omvat de pleinen, straten en een park (voormalig kerkhof) van het historisch centrum van de stad Ronse, rond de St Martinus en de St Hermeskerk.

Aangenomen wordt dat de St.-Martinuskerk de oudste parochiekerk is die al voor 840 zou aanwezig geweest zijn. De oudste kapittelkerk zou zich onder de huidige St Hermes bevinden. De Sint-Pieterskerk zou de opvolger geweest zijn, die na de bouw van de Romaanse Sint-Hermeskerk als tweede parochiekerk gebruikt werd. Deze kerken met kapittel kenden een intense bouwgeschiedenis. Het succes van de relieken van St.-Hermes betekende immers dat er toenemend aantal bedevaarders moesten geherbergd worden. Het plangebied omvat ook het voormalige kerkhof tussen de St.-Hermes en de St.- Martinuskerk.

Doel van de prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om in situ behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen).

Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

Tijdens de bureaustudie:

1. Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het plangebied verwacht worden op basis van een analyse van het historisch kaart- en bronnenmateriaal?
2. In welke mate en in welke zones kan er een (recente) verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?
3. Welke zones zullen binnen de huidige herinrichtingsplannen onderhevig zijn aan grondverzet en bodemverstoring?

4. Op basis van de voorgaande afwegingen: op welke locatie(s) vindt de archeologische evaluatie van het plangebied het beste plaats en vanuit welke wetenschappelijke vraagstelling?

Tijdens de prospectie met ingreep in de bodem:

1. Welke bodemopbouw kan tijdens het vooronderzoek vastgesteld worden? Is deze bodemopbouw over het hele terrein gelijkaardig of zijn er lokale verschillen? Welke impact hebben bodemvormende factoren en/of processen gehad op de bewaring van archeologisch erfgoed?

2. Kunnen op basis van vondstmateriaal, oversnijdingen en/of vulling uitspraken gedaan worden over de datering en de onderlinge fasering van de aangetroffen sporen?

3. Kan voor de vindplaats of voor delen van deze vindplaats het principe van behoud in situ nagestreefd worden, zoja aan welke randvoorwaarden dient voldaan te worden?

4. Voor archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven; wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van deze zones?

5. Wat is het kennispotentieel van de archeologische vindplaats met betrekking tot de stadsgeschiedenis-onstaansgeschiedenis van Ronse? Welke site-specifieke vraagstellingen kunnen geformuleerd worden bij een vervolgonderzoek?

6. Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welk type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke vermoedelijke hoeveelheid?

7. Kunnen er -afgaand op de vondsten, de aard en de densiteit van de aangetroffen sporen tijdens het vooronderzoek en de kennis van gelijkaardige sites- uitspraken gedaan worden over de aard en de hoeveelheid vondstmateriaal die bij een vervolgonderzoek te verwachten valt? Zijn er specifieke methodologische aanbevelingen inzake de omgang met vondstmateriaal qua opgravingsmethode, sampling, conservatie,...

8. Is er sprake van een grondwaterproblematiek en dienen er maatregelen inzake grondwater of stabiliteit genomen te worden bij een eventueel vervolgonderzoek?

6. Wetenschappelijke begeleiding

Indien tijdens de prospectie blijkt dat de expertise die de vergunninghouder voorzien heeft onvoldoende is, kan het agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen bijkomende expertise vragen.

De wetenschappelijke begeleiding kan aanbevelingen formuleren inzake methodiek of prospectiestrategie aan het agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen en de vergunninghouder. Indien het agentschap Onroerend Erfgoed akkoord gaat met de geformuleerde aanbevelingen dient de vergunninghouder deze ter harte te nemen.

De vergunninghouder vraagt wetenschappelijke begeleiding aan de (inter)gemeentelijke dienst.

7. Veldwerk

(Zie de minimumnormen hoofdstuk 2. Minimumnormen voor het uitvoeren van archeologisch onderzoek, Afdeling 2. Archeologische prospectie met ingreep in de bodem, artikels 61 tot en met 70)

Voor de uitvoering van het terreinwerk geldt de minimale personeelsbezetting zoals vermeldt in hoofdstuk 7. personeel.

De vergunninghoudende archeoloog bezorgt wekelijks de dagrapporten aan het agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, de wetenschappelijke begeleiding en de (inter)gemeentelijke dienst waaraan de bevoegdheid voor archeologie is toegewezen.

7.1. Bureaustudie

Doel van de archeologische bureaustudie is om de aanwezigheid en bewaringstoestand van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, om de historische bebouwing en waterlopen te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

Hiervoor dient:

- het plangebied afgebakend en beschreven te worden;
- de gekende archeologische en historische waarden en indicatoren geïnventariseerd en geëvalueerd te worden;
- reeds verstoorde en/of reeds onderzochte zones in kaart te worden gebracht;
- een beschrijving gemaakt te worden van de geplande werken, de uitvoeringswijze van deze werken en de potentiële impact ervan op het bodemarchief.

Om de impact van de toekomstige werkzaamheden op het archeologisch erfgoed vast te stellen wordt gebruik gemaakt van de meest recente gegevens die de opdrachtgever of ontwerper kan aanleveren, nl.:

- Plannen van de huidige bebouwing
- Ontwerpplan en inrichtingsplan
- Aard en omvang van de toekomstige verstoring
- Diepte grondwatertafel
- Gepland grondverzet: verwijdering (waar, hoe en hoe diep), verplaatsing (waar, hoeveel, tijdelijke opslag) of bewerking van de bodem in functie van de werken
- Technieken, zones en dieptes waar grondverbetering wordt voorzien
- Technieken, zones en dieptes waar grondbemaling wordt voorzien
- Verslagen van bodemsonderingen

De historische kaarten en de resultaten van de analyses worden indien relevant gegeorefereerd en geprojecteerd op de actuele kadasterkaarten.

De resultaten van bovenstaande studies moeten toelaten een gemotiveerd advies te formuleren over de methodiek en de inplanting van de proefsleuven/proefputten voor de prospectiefase.

7.2. Prospectie met ingreep in de bodem

(Zie de minimumnormen artikel 61 en 62)

Strategie

Er worden proefputten of proefsleuven aangelegd om een zicht te krijgen op de stratigrafische opbouw van het plangebied. Elke proefput of proefsleuf wordt gezien als een

beperkte opgraving en dient aldus geregistreerd te worden. Per archeologisch relevant niveau dient er een vlak aangelegd te worden.

Er worden minstens 8 proefputten voorzien die minstens 6 m² groot zijn. De totale oppervlakte kan uitgebreid worden indien de resultaten hiertoe aanleiding geven of in het licht van de onderzoeksvragen. Een eventuele uitbreiding wordt steeds beargumenteerd en ter goedkeuring voorgelegd aan de opdrachtgever en Onroerend Erfgoed.

De vergunninghouder doet voorafgaand aan de startvergadering zelf een onderbouwd voorstel voor de inplanting van de proefputten en hij legt dit ter goedkeuring voor op de startvergadering.

De proefputten worden in de regel aangelegd tot op verstoringdiepte. Eventuele afwijkingen op dit principe worden voorafgaandelijk ter goedkeuring voorgelegd aan Onroerend Erfgoed. Het niveau van de moederbodem wordt, indien niet bereikt, lokaal gesondeerd tot op het om de archeologische bodemopbouw in zijn geheel te evalueren en dit voor zover de veiligheid het toelaat.

Aanleg vlakken

(Zie de minimumnormen artikel 61, 62, 64, 65, 66, 67, 68 en 70)

De afgraving gebeurt door een graafmachine afgestemd op het grondverzet. Er worden kleinere graafbakken of een mini-graver voorzien om puinvullingen/ verstoringen machinaal te verwijderen.

De afgraving van het bovenste niveau tot het eerste relevante archeologische niveau gebeurt machinaal. Indien meerdere vlakken moeten worden aangelegd, wordt het bovenliggende vlak steeds volledig afgewerkt vooraleer er verdiept wordt.

De vlakken worden steeds gelinkt aan de profielen. De overige verdiepingen gebeuren handmatig uitgezonderd het verwijderen van puinpakketten en ophogingen. Het inzetten van een machine voor diepere afgraving kan enkel na toestemming van Onroerend Erfgoed.

Muren en vloeren worden pas uitgedroogd na de toestemming van Onroerend Erfgoed.

Opgelegde zones mogen niet betreden worden met de kraan en/of ander zwaar materieel.

Vlakregistratie

(Zie de minimumnormen artikel 61, 62, 65 en 70)

Indien een spoor zich tegen de putwand bevindt, wordt het werkputprofiel opgeschoond om de relatie tussen het spoor en de bodemhorizonten te registreren.

Er wordt dagelijks voorzien in een volledige opmeting van proefputten, proefsleuven en sporen. Dit betekent dat er dagelijks een recent en aangevuld grondplan beschikbaar is, dat op elk moment aangeleverd kan worden.

Spoorbewerking en –registratie

(Zie de minimumnormen artikel 16, 21, 63, 65 en 70)

Er dient een selectie van de sporen gecoupeerd te worden die afdoende is om de onderzoeksvragen te beantwoorden. Indien nodig wordt het couperen van deze selectie aangevuld met extra coupes op vraag van het agentschap Onroerend Erfgoed.

In vermoedelijke diepe sporen zoals waterputten en waterkuilen wordt een boring gezet om ter verifiëren of het om een dergelijk spoor gaat en om de diepte te bepalen. De vergunninghouder is vrij in het bepalen van de noodzaak van aanvullende boringen en het aantal boringen.

Bij proefputten: Sporen groter dan een meter worden slechts gedeeltelijk gecoupeerd tot op het volgende vlakniveau, tenzij de verstoring van het volgende vlak minder is dan 10 cm.

Bij het fotograferen van sporen en coupes wordt het spoornummer vermeld op het fotobordje.

Vondsten

(Zie de minimumnormen artikel 65, 69 en 70)

Stalen

(Zie de minimumnormen artikel 65, 69 en 70)

Putwandprofielen

(Zie de minimumnormen artikel 70)

Elke putwand wordt opgeschoond, ingetekend en gefotografeerd conform de minimumnormen.

De profielen worden grondig bekeken om aan te geven op welk(e) niveau(s) er tijdens het eventuele vervolgonderzoek opgravingsvlakken moeten worden aangelegd. Essentieel is dat er een gedegen inzicht ontstaat in de profielopbouw van het terrein.

Bij elke proefput wordt de absolute hoogte van de (archeologische) vlakken en van het maaiveld genomen en op plan gebracht.

Metaaldetectie

(Zie de minimumnormen artikel 65, 69 en 70)

Sporen waarbij de metaaldetector een signaal gaf, worden aangeduid in de sporenlijst. Metaalvondsten worden enkel ingezameld als zij zich aan het vlak bevinden of als ze zich in een spoor bevinden dat gecoupeerd wordt. Ingezamelde vondsten worden op plan gezet met vondstnummer en de code Md. Ingezamelde metaalvondsten worden beschermd tegen degradatie van het materiaal.

Contextgebonden bepalingen

Muren en vloeren

Muren worden in detail gedocumenteerd in functie van de identificatie van fundering en opgaand muurwerk, bouwnaden en dergelijke meer. Van muren worden minstens de omtrek, bouwnaden en eventuele negatieve indrukken ingetekend. Baksteenformaten worden genoteerd (lengte x breedte x dikte). Muren worden in hun geheel en in delen volledig gefotografeerd, frontaal, met overlapping in de foto's.

Vloeren worden in detail gedocumenteerd in functie van gebruikssporen en resten van er op of in gebouwde constructies (binnenmuren, doorgangen, negatieve sporen, ...). Vloeren worden minstens in hun geheel gefotografeerd. Bij een vloer met een bepaald patroon worden detailfoto's genomen met schaallat. Een vloer met decoratieve tegels dient in detail

te worden ingetekend en gefotografeerd. Indien de vloeren moeten uitgebroken worden, dienen deze tegels, ook de niet-decoratieve wanneer ze deel uitmaken van de decoratieve vloer, gerecupereerd te worden en krijgen ze een nummer dat op het detailplan wordt aangeduid. Bij de recuperatie van de tegels worden de nodige conservatiemaatregelen in acht genomen. Alle eco- en artefacten in een opmaaklaag worden ingezameld.

De muren en vloeren worden pas uitgebroken na de toestemming van Onroerend Erfgoed.

Waterputten, beerputten, silo's, diepe afvalputten en diepe grachten

Bij het aantreffen van waterputten, beerputten, silo's, diepe afvalputten en/of diepe grachten dienen deze niet uitgegraven te worden. Er dient wel geboord te worden om de diepte in te schatten. Afhankelijk van de plaats van de proefput/sleuf ten opzichte van het volledige spoor is het aangewezen om de nodige staalnames voor natuurwetenschappelijk onderzoek in deze fase te doen. Het verdere uitgraven van de proefput wordt zoveel mogelijk aangepast aan de locatie van de structuur, waarbij de structuur idealiter onaangeroerd blijft.

Begraving

Proefputten: alle graven binnen de proefput worden volledig opgegraven.

- Skeletgraven: de skeletten worden vrijgelegd, schoongemaakt, gefotografeerd, ingetekend op schaal 1/10 (handmatig of via digitale 3D-fotografie met duidelijk zichtbare topografisch verankerde merktekens die in een digitaal plan kunnen verschaald worden) en beschreven aan de hand van skeletfiches. Deze fiches worden ter beschikking gesteld door Onroerend Erfgoed (cf. minimumnormen art. 29, §1). Het schoonmaken gebeurt met aangepast opgravingsmateriaal, zonder schade aan het beendermateriaal te berokkenen. Rechtstreeks contact met sterk zonlicht dient vermeden te worden aangezien de beenderen niet te snel mogen drogen. Er worden per skelet overzichtsfoto's genomen langs hoofd- en voeteinde (zo horizontaal mogelijk), alsook detailfoto's van de handen, voeten, hoofd en nekwerfels (na het wegnemen van de onderkaak). Alle skeletten die zich in context en anatomisch verband bevinden en dermate volledig zijn dat ze relevant en waardevol zijn in functie van een eventueel antropologisch, paleo-pathologisch vervolgonderzoek, worden geregistreerd en geborgen in kunststof verpakkingen, de resten van de linker- en rechterhand en van de linker- en rechtervoet worden elk in een aparte kunststof verpakking bij het skelet bijgehouden. Het hoofd wordt volledig met de schedelinhoud en omringende aarde ingezameld. Het bergen van het skelet gebeurt dermate dat het uitleggen nadien eenvoudig kan verlopen (links-rechts gescheiden en ook de voornaamste lichaamsdelen gescheiden). Na het bergen van het skelet wordt de grond onder het skelet volledig bemonsterd en uitgezeefd op een zeef met maaswijdte van 2mm. Skeletmateriaal dat niet meer in situ of anatomisch verband ligt, wordt verzameld en beschouwd als losse vondst. Er is bij de registratie en berging bijzondere aandacht voor elementen die informatie verschaffen over het fysieke aspect van de funeraire structuren (in volle grond, kisten, grafkelders, grafstenen, ...), aan het begrafenisritueel (spatiale organisatie, bijgiften, positie van het lichaam en ledematen, elementen die kunnen wijzen op een begraving met kledij of in een lijkwade, balseming (pollenanalyse)...). Bij het aantreffen van grafkelders wordt de opgraving van de proefput gestaakt.

Heropvulling

Sporen die snel dreigen te degraderen worden beschermd. De vergunninghoudende archeoloog doet hiertoe een voorstel.

De archeologische uitgravingen kunnen pas terug worden gevuld, rekening houdend met de wetgeving rond bodemverzet en de richtlijnen van de opdrachtgever, nadat het agentschap Onroerend Erfgoed daarvoor de toestemming geeft.

8. Verwerking

De determinatie van de vondsten gebeurt volgens bestaande en algemeen aanvaarde typologische classificatiesystemen, met verwijzing naar het gehanteerde systeem.

De resultaten van het natuurwetenschappelijk onderzoek worden bestudeerd in relatie tot de contexten waaruit de stalen genomen zijn en de interpretaties die zijn ontstaan tijdens het veldwerk worden bijgesteld.

9. Rapportage

(Zie de minimumnormen hoofdstuk 3. Wijze van rapportering, artikels 71 tot en met 78)

Voor de rapportage wordt minstens de archeoloog-projectleider ingezet.

9.1. Nota met aanbevelingen

Er worden nota's met aanbevelingen opgesteld na het afwerken van de bureaustudie en na het afwerken van de prospectie met ingreep in de bodem. Deze nota's worden binnen de 10 werkdagen na het beëindigen van het veldwerk bezorgd aan het agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, de aanvullende wetenschappelijke begeleiding, de (inter)gemeentelijke dienst en de opdrachtgever.

De nota met aanbevelingen na de bureaustudie omvat minstens:

- een gegeorefereerd overzichtsplan met de bestaande bebouwing;
- de gegeorefereerde historische kaarten en iconografie geprojecteerd op het huidige kadaster;
- een gegeorefereerd overzichtsplan met de gekende archeologische en historische waarden en indicatoren;
- overzichtsplannen i.v.m. bodemgebruik en topografie;
- overzichtsplannen i.v.m. de erfgoedinventarissen;
- een gegeorefereerd overzichtsplan met afbakening van de verstoorde zones en nutsleidingen;
- een gegeorefereerd overzichtsplan met aanduiding van de geplande werken en bodemingrepen;
- syntheseskaarten van bovenvermelde plannen;
- een gegeorefereerde advieskaart met aanduiding van de te maken proefputten/proefsleuven;
- een korte beschrijving van de resultaten met inbegrip van een antwoord op de onderzoeksvragen.

De nota met aanbevelingen na de prospectie met ingreep in de bodem omvat minstens:

- een overzichtsplan van de proefputten/sleuven op leesbare schaal;
- een gegeorefereerd putten/sleuvenplan in overlay op het inrichtingsplan;
- plannen van de positieve sleuven / vlakplannen van de proefputten met aanduiding van de aangetroffen sporen en indien mogelijk een fasering op leesbare schaal;
- een overzicht en beschrijving van de profielen;

- een korte beschrijving van de resultaten met inbegrip van een antwoord op de onderzoeksvragen (pdf-bestand);
- een onderbouwd selectievoorstel van het uit te voeren natuurwetenschappelijk onderzoek en te conserveren vondstmateriaal, timing voor de analyses van de geselecteerd monsters en voor het afwerken van het eerste conceptrapport; met een maximumtermijn van 2 jaar na het beëindigen van het veldwerk voor de oplevering van een door het agentschap Onroerend Erfgoed goedgekeurd eindrapport;
- aanbevelingen voor *in-situ* behoud;
- een beargumenteerd voorstel tot afbakening van de zone voor eventueel vervolgonderzoek;
- een beargumenteerd voorstel tot afbakening van de zone voor eventueel vervolgonderzoek in overlay op het inrichtingsplan.

Kaarten worden als pdf- bestand en als GISshapefile aangeleverd.

9.2. Conceptrapport

Het rapport wordt in conceptvorm bezorgd aan het agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, de aanvullende wetenschappelijke begeleiding, de (inter)gemeentelijke dienst en de opdrachtgever. De inhoud hiervan stemt overeen met de inhoud van het eindrapport zoals omschreven in de minimumnormen en de bepalingen hieronder. Het agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, de aanvullende wetenschappelijke begeleiding, de (inter)gemeentelijke dienst, en de opdrachtgever bezorgen hun opmerkingen aan elkaar en de vergunninghouder. De vergunninghoudende archeoloog verwerkt de opmerkingen in een herwerkt conceptrapport.

Nadat de opmerkingen van het agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, de wetenschappelijke begeleiding, de (inter)gemeentelijke dienst, en de opdrachtgever zijn verwerkt wordt het herwerkte conceptrapport bezorgd aan het agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen.

Het rapport bevat naast de elementen uit de minimumnormen ook:

- een beschrijving van de topografische en bodemkundige situatie, met aanduiding van het onderzoeksgebied op perceelsniveau;
- een korte historische schets over de algemene stadsontwikkeling, van de onderzoekslocatie en het stadsgedeelte waar het onderzoeksgebied deel van uitmaakt, geïllustreerd met de relevante historische kaarten en iconografische bronnen, met aanduiding van het onderzoeksgebied;
- een beschrijving van de methodes en gebruikte bronnen;
- kaartmateriaal bureaustudie:
 - een overzichtsplan met de bestaande bebouwing;
 - de gegeorefereerde historische kaarten en iconografie geprojecteerd op het huidige kadaster;
 - een overzichtsplan met de gekende archeologische en historische waarden en indicatoren;
 - overzichtsplannen i.v.m. bodemgebruik en topografie;
 - overzichtsplannen i.v.m. de erfgoedinventarissen;
 - een overzichtsplan met afbakening van de verstoorde zones en nutsleidingen;
 - een overzichtsplan met aanduiding van de geplande werken en bodemingrepen;
 - syntheseskaarten van bovenvermelde plannen;
 - een gegeorefereerde advieskaart;
- Kaartmateriaal prospectie met ingreep in de bodem:
 - een gegeorefereerd putten/sleuvenplan in overlay op het inrichtingsplan;

- georeferencierte plannen met weergave van de genomen absolute hoogtes van de sporen (t.o.v. TAW) en het maaiveld;
- gedetailleerde plannen van de putten/sleuven in kleur;
- een georeferencierte advieskaart met duidelijke afbakening van op te graven zones en verstoorte zones;
- een georeferencierte advieskaart met duidelijke afbakening van op te graven zones en verstoorte zones in overlay op hetputten/sleuvenplan;
- een georeferencierte advieskaart met duidelijke afbakening van op te graven zones en verstoorte zones in overlay op het projectplan.
- de opengelegde oppervlakte van de putten/sleuven en de procentuele verhouding hiervan t.o.v. het projectgebied;
- een beschrijving en verantwoording van afwijkende methodiek indien dit noodzakelijk was;
- een beschrijving van de resultaten met inbegrip van een antwoord op de onderzoeksvragen zowel van de bureaustudie als van de prospectie met ingreep in de bodem;
- de resultaten van de waardering van de genomen stalen en indien mogelijk van de natuurwetenschappelijke onderzoeken; natuurwetenschappelijk onderzoek;
- aanbevelingen voor *in-situ* behoud;
- aanbevelingen voor verder archeologisch onderzoek met een aanduiding van op te graven zones met duidelijke motivatie, methodiek van het archeologisch vervolgonderzoek en aandachtspunten
- Locatie waar het vondstmateriaal wordt bewaard.
- Bijlagen:
 - Fotolijst
 - Sporenlijst
 - Vondstenlijst
 - Coupetekeningen
 - Alle gedurende de prospectie getrokken vlakfoto's, profielfoto's, detailfoto's en foto's van de gezette coupes

Kaarten worden als pdf- bestand en als GISshapefile aangeleverd.

9.3. Eindrapport

Na goedkeuring van het conceptrapport door het agentschap Onroerend Erfgoed kan de laatste conceptversie worden opgemaakt als eindrapport.

Het rapport vermeldt in het colofon het ISBN/ISSN nummer of het nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan.

Naast de twee exemplaren die bezorgd dienen te worden aan de centrale dienst van het agentschap Onroerend Erfgoed, afdeling Beheer – Phoenixgebouw, Koning Albert II-laan 19 bus 5, 1210 Brussel (minimumnormen art. 73) wordt minimaal 1 digitaal exemplaar en 1 analoge exemplaar van het eindrapport afgeleverd aan:

- de opdrachtgever,
- het agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen,
- degene die de (wetenschappelijke) begeleiding of advisering verzorgt,
- het College van Burgemeester en Schepenen, dan wel de (inter)gemeentelijke dienst.

Bij het analoge exemplaar mogen de bijlagen worden aangeleverd op een digitale gegevensdrager.

Analoge exemplaren worden gedrukt in degelijke kwaliteit en met foto's en afbeeldingen in kleur.

De vergunninghouder bezorgt ten laatste bij aflevering van het eindrapport het ingevulde opvolgingsformulier aan de centrale dienst van het agentschap Onroerend Erfgoed te Brussel.

Het opgravingsarchief bevat minstens:

- alle opgravingsdocumentatie, aangemaakt volgens de minimumnormen en de bijzondere voorwaarden;
- het rapport;
- alle gereinigde vondsten gesorteerd volgens context en voorzien van een label;
- alle gezeefde staalnames

Indien het agentschap Onroerend Erfgoed beslist dat een vervolgonderzoek noodzakelijk is, wordt het opgravingsarchief ter beschikking gesteld aan de uitvoerder van het vervolgonderzoek.

10. Personeel

10.1. Prospectie met ingreep in de bodem

De dagelijkse uitvoering van de prospectie met ingreep in de bodem ligt in handen van minstens:

- één archeoloog – projectleider (vergunninghouder). Hij/zij dient houder te zijn van een diploma zoals omschreven in het archeologiebesluit (artikel 12, 1°) en heeft minstens:
 - 5 prospecties met ingreep in de bodem uitgevoerd op middeleeuwse stadscontexten in Vlaanderen, waarvan minstens 2 onderzoeken in kerkhofcontext.
- één archeoloog - assistent. Hij/zij dient houder te zijn van een diploma zoals omschreven in het archeologiebesluit (artikel 12, 1°) en heeft minstens:
 - 3 prospecties op middeleeuwse stadscontexten uitgevoerd, waarvan minstens 1 onderzoek op kerkhofcontext;

Voor de rapportage wordt minstens de archeoloog-projectleider ingezet.

11. Vergaderingen

De vergunninghouder organiseert een startvergadering voorafgaand aan de prospectie met ingreep in de bodem, tussentijdse werfvergaderingen en een eindvergadering met de opdrachtgever, degene die de (wetenschappelijke) begeleiding verzorgt, de (inter)gemeentelijke dienst en de erfgoedconsulent van het agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen. De vergunninghouder neemt verslag en bezorgt deze tijdig aan alle betrokkenen.

Bij de startvergadering worden de resultaten van de bureaustudie besproken, de afspraken, het plan van aanpak en het inplantingsplan van de putten/sleuven in overlay op het geplande project en de timing overlopen. De strategie en de inplanting van de putten/sleuven moet door de erfgoedconsulent van het agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen goedgekeurd worden.

Tussentijdse werfvergaderingen worden georganiseerd indien het onderzoek gefaseerd verloopt, indien tussentijdse afwegingen gemaakt moeten worden, of indien hier tijdens het verloop van het onderzoek aanleiding toe ontstaat.

Indien een van de bovenvermelde betrokken partijen het nodig vindt, wordt er een eindvergadering georganiseerd die plaatsvindt vanaf 5 dagen nadat de nota met aanbevelingen beschikbaar is.

Tijdens de eindvergadering wordt bepaald of er al dan niet een archeologische opgraving dient uitgevoerd te worden, dan wel of een behoud in situ mogelijk is. De eindbeslissing over een **vervolgonderzoek** ligt bij het agentschap Onroerend Erfgoed.

Bijlagen

- Afbakening projectgebied (met uitzondering van de centrale huizenblok) op kadaster inclusief perceelnummers (indicatief).

